

कुलज त्रि० कुले सत्कुले जायते जन-ड । १सत्कुलोद्भवे ।

२कुलपालिकायां स्त्री टाप् शब्दरत्ना०

कुलञ्ज पु० कुं प्रथिवीं रञ्जयति रञ्ज-णिच् अण् रस्य लः ।

कुलञ्जनद्वये राजनि० नन्द्या० ल्यु । कुलञ्जनोऽप्यत्र "कुल-
ञ्जनः कटुस्तिक्तः उष्णश्च दीपनस्तथा । मूत्रदोषविनाशी
च" राजनि० तद्गुणा उक्ताः

कुलटा स्त्री० कुलात् कुलान्तरं व्यभिचारार्थमटति ऋट्-अच्
शक० । व्यभिचारिण्यां स्त्रियाम् । या तु भिक्षार्थं कुल-

मटति सा कुलाटा इति तत्र न शक० । इति भेदः

कुलटी स्त्री कुत्सितं रच्यते रट्-भाषणे वज्रर्थे क० गौरा०
डोप् रस्य लः । मनःशिलायां रत्नमाः

कुलतन्तु पु० कुलस्य तन्तुरिय । कुलावलम्बने "मया च सत्य-
यत्या च कृष्णेन च महात्मना । समवस्थापितं भूयो-
युष्माकं कुलतन्तुषु" भा० व्या० ११०८

कुलतिथि स्त्री द्वितीयाष्टमीदशमीभिन्नास्तु समतिथिषु
चतुर्थ्याष्टमीद्वादशोचतुर्दशीषु यथोक्तं तन्त्रसा० "द्वितीया
दशमी षष्ठी कुलाकुलसुदाहृतम् । विप्रमाशाकुलाः सर्वाः
शेषाश्च तिथयः कलाः"

कुलत्य पु० कुलं भूलम्नं सत् तिष्ठति स्या-क प्रथो० । कलाय-
भेदे (कुलत्यकुलाद्) २वनकुलत्ये स्त्री टाप् रत्नमा० ।
तत्पर्यायादि भावप्र० उक्तं

"कुलत्यिका कुलत्यश्च कथ्यन्ते तद्गुणा अथ । कुलत्यः
कटुकः पाके कपायः रक्तपित्तहृन् । लघुर्विदाहो धीर्योष्णः
श्रासकासकफानिलान् । हृन्नि हिक्काशरीशुक्रदाह-
नाहान् सपीनसान् । खेदसंयाहको मेदोज्वरहृमि-
ह्वरः परः ।" भावप्र० कुलत्यिकेति निर्द्देशात् स्त्रीत्व-
मपि सा च उपचारात् शतदुत्याञ्जने ३वनकुलत्यायां च
स्त्री राजनि० "कुलाढी लोचनहिता चक्षुष्या कुम्भ-
कारिका लुलत्यिकेति" राजनि० वनकुलत्यापर्थ्ये
उक्तेः । स्याथे क । तत्रैवार्थे राजनि० कुलत्ये भावप्र०
संज्ञायां कन् । कुलत्याञ्जनाकारप्रस्तरभेदे अमरः ।

कुलत्याञ्जन न० कुलत्याया लतमञ्जनम् । अञ्जनभेदे "प्रला-
पहारि चक्षुष्यं कपायं कटुकं हिमम् । विषविष्णोटक-
गहूनां नाशकं व्रणदोषहृन्" राजनि० तद्गुणा उक्ताः
कुलदीप पु० कुले कुलाचारे विहितोदीपः तन्त्रसारोक्ते
कुलाचाराङ्गे १दीपभेदे "यर्केन्दुसितवाटप्रासतृष
निर्मितवर्त्तिवम् । प्रदीपं तत्र संस्थाप्य अस्त्रैस्तत्र
प्रपूजयेत् । इति तस्मिन् कुलदीपे विज्ञौच परिभूयते ।

तदचञ्चास्त्रमन्त्रेण निखनेत् कुलदीपकम्" कुलं दीप-
यति अण् उप० सं० । २कुलप्रकाशके कुलत्रये त्रि०

कुलदेवता स्त्री० कुले पूज्या देवता । १कुलक्रमेणोपास्य
देवतायाम् गौर्यादिषु षोडशसु मातृषु मध्ये २मातृभेदे
च । ताश्च गृह्यपरिशिष्टे उक्तायथा "गौरी पद्मा शची
मेधा सावित्री विजया जया । देवसेना स्वधा स्वाहा
मातरो लोकमातरः । शान्तिः पुष्टिर्धृतिस्तुष्टिरात्मदेवतया
सह । आदौ विनायकः पूज्यो अन्ते च कुलदेवता"

कुलदेवी स्त्री कुलैः कुलाचारैरुपास्या देवी । १तन्त्रोक्ते
देवीभेदे कुलदेवताश्च तन्त्ररा० उक्तायथा

"त्रिपुरा त्रिपुरेशी च सुन्दरी पुरसुन्दरी । श्रीमालिनी
च सिद्धात्मा महात्रिपुरसुन्दरी । प्रकटास्या तथा गुप्ता
तथा गुप्ततरा परा । सम्प्रदायाकुला कौला रहस्याति-
रहस्यगा । परस्पररहस्या च तथा कामेश्वरी शुभा ।
भगमाली निव्यक्तिज्ञा भैरवी यक्षिसुन्दरी । महाविदेहरी
दूनी त्वरिता कुलसुन्दरी । नित्या नीलपताका च वि-
जया सर्वमङ्गला । उवालांशुमालिनी चित्रा शशिनी
शुभगाकुला । पूर्याख्या च तथा वत्सा कामेशी मो-
हिनी तथा । यमला वरुणा देवी जयिनी कूलभैरवी ।
सर्वेश्वरी तथा कौली वागिनी सर्वकामिनी । सिद्धेश्वरी
तथा चोद्या दुर्गा महिषमर्हिनी । स्वभावती मूलिनी
च मातङ्गी सुरसुन्दरी । महाकाली महोद्या च चित्र-
रूपा महोदरी । प्राणविद्या तथैकाक्षी चैकपादा महा-
ङ्गुशा । वामा शिवा तथा व्योम्ना सुररूपा चारुहासि-
नी । त्रिखण्डा त्रिशिरा गौरी विन्ध्याचलनिवासिनी ।
क्षोभिनी मोदिनी भद्रा ललिता वज्ररूपिका । सर्व-
सम्पत्करी तारा भवानी विश्वहारिणी । कुलेश्वरी म-
हाविद्या कथिता तव भैरव ।" कुलैः कुलजैरुपास्या
देवी २वंशपरम्परया उपास्ये देवीभेदे च

कुलद्रुम पु० "श्लेषान्तकः करञ्जश्च विल्लाश्चत्यकदम्बकाः ।
निम्बो यटोडुम्बरी च धात्री चिञ्चा दश स्रुताः" इत्यु-
क्तेषु श्लेषान्तकादिषु दशसु [वंशरचके एते त्रिका०

कुलधारक पु० कुलं धारयति स्थिरिकरोति धृ-णिच्-श्वल्
कुलधुर्य्य त्रि० कुलेषु धुर्य्यः अय्यः । कुलत्रये

कुलनक्षत्र न० "वारुणाश्रीभिजिन्मूलं कुलाकुलसुदाहृतम् ।
कुलानि समभिव्यज्यानि शेषाणि चाकुलानि वै" तन्त्रसा०
उक्तेषु साभिजित्वाटादिशतितनत्रमध्ये आश्रीभिज-
नसमसंख्यकेषु नक्षत्रेषु तत्फलसङ्गतं तत्रैव "तिथिवारे च